

Errekaleor

Euskararen arnasmune itoko du Gasteizko Udalak auzoa eraisten badu

Errekaleor Auzo Askearen laugarren urteurrena betetzera doanean, Gasteizko udal-gobernuak auzoa eraisteko prozedura azkartu du berriki, aste gutxiren buruan gazte batzuek sortu zuten bizitzeko espazio alternatiboa desagerrarazteko asmoz. Gauza asko gertatzen ari da Arabako inguru horretan, eta horietako bat euskararentzat sortu den arnasmunea da. Hori ere galduko litzateke asmo ezkutuekin abiatutako eraiste-agindua gauzatzen bada.

Beñat Garaio

@BGaraio

ARGAZKIA: DOSPORDOS

Nork esango zien 60ko hamarkadan Espainiako Estatutik Gasteizera lanera etorri ziren familia horietako batzuei hain baldintza txarretan bizi beharko zirela? Oinarrizko zerbitzuak doi-doi zituzten etxe batzuetan bizi ziren, beren lantokietatik gertu, baina Gasteizko erdialdetik hain urrun. Orduan ere txakurrak oinutsik ibiltzen ziren Euskal Herrian eta Gasteizko *Un Mundo Mejor* auzoa, hau da, Errekaleor, bertako biztanleek hornitu, aberastu eta hobetu zuten, auzolanean, nola bestela. Nork esango zien gaztelaniar mintzo ziren Extremadura eta Gaztelako langile-familia horiei euren auzoan desjabetze masiboak egingo zituztela espekulazioaren izenean, eta ondoren, euskaraz mintzo ziren gazte batzuek okupatuko zutela Errekaleor, mundu hobe bat egunerokoan praktikan jartzeko asmoz?

30 bat lagun elkartu dira Errekaleorreko gaztetxean antiespezismoari buruz eztabaidatzeko. Euskaraz da eztabaida eta euskaraz ez dakitenen ondoan auzokide batzuk eseri dira esandakoak

gaztelaniara itzultzeko. Errekaleor Auzo Askea da hau, Gasteizko euskararen arnasmunea.

Familia transmisioz sortua ez den arnasmunea

Manex Agirrek 2017ko maiatzean Arabako Alean idatzitako *Errekaleor: inpaktu linguistikoa* artikuluan ohartarazi zuen Errekaleorreko arnasmunea birrintzeak izango zuen inpaktu linguistikoaz eta arrazoi (potolo) bat gehiago eman zuen bizi-eredu alternatiboa posible den oasi hau sostengatzeko. Bere hitzetan, baina, Errekaleor bestelako arnasmunea da UEMAk udalerriekin –eta bertan egoteko baldintzak betetzen dituztenekin– alderatuta. Izan ere, arnasmune sortu berria da, erabaki esplizitu batetik sortu dena eta ez familia transmisioetik sortua. Errekaleorrek eta bertako euskaldunek, Agirreren hitzetan, erakutsi dute euskaraz bizi daitekeela esparru sozial ireki eta autokudeatu batean, erakundeen beharrik gabe eta hitzunen hautu pertsonal batetik abiatuta.

Egiari zor, arnasmunea da Errekaleor, euskaraz hitz egiteko gaitasuna dutelako bertan bizi diren gehienek, eta euskaraz mintzo direlako askotan. Hala ere, UEMAk arnasmuneak maila ezberdinetan sailkatzen dituen bezala, Errekaleor ere arnasmune berezia da, bere indargune, antzekotasun eta ñabardurekin.

Gehienak testuinguru euskaldunetatik datoz

Auzoko indarguneetatik hasiko gara: auzo euskalduna da ez bairrik gabe eta Errekaleor Auzo Askea osatzen dutenen gehiengo testuinguru (oso) euskaldunetatik datorren gazte jendea da. Gasteizera ikastera joan eta ikasketak amaituta auzoan gelditu diren gazte euskaldunak dira muina. Horientzako euskaraz hitz egitea modu naturalean sortzen den jokabidea da, ohitura horrelakoa delako eta erosoago mintzo direlako. Horrek bermatzen du euskararen erabilera altua izatea eta horrek bermatzen du euskaraz ez dakiten mardildar eta txiletar batek euskaraz ikas-

tea han. Baina horren gainetik, gehien-
goa den euskaldun osoen multzo honek
ahalbidetzen du euskararen garrantzia
Errekaleorren, horiek erabaki dutela-
ko auzokideek 'marko formala' deitzen
dioten horretan euskara nagusi izatea,
hau da, euskara izatea Errekaleorreko
"hizkuntza ofiziala" (asanblada, eztabai-
da eta abarretan).

Hala ere, Euskal Herriko beste arnas-
gune batzuetan bezala, badaude euska-
rak irabazteko dituen espazio batzuk.
Lehenik eta behin, auzokidea eta bisita-
ria ohartuko dira elkarriketa informal
ugari gaztelaniaz direla, ez baitira gutxi
gaztelaniaz euskaraz baino hobeto mol-
datzen direnak –gehienbat testuinguru
ez hain euskaldunetatik datozenak, be-
reziki Gasteiztik–. Egitasmoak duen era-
kargarritasunarengatik jende ez euskal-
dun asko iritsi da auzora eta horregatik
jatorrizko euskaldun asko gaztelaniara
pasatzen ari dira. Hortaz, esparru for-
malean euskara nagusi den bezala, hor-
tik aterata gaztelaniak garrantzi gehiago
hartzen du. Ohikoa da, adibidez, lan-tal-

*Euskara batez ere eremu formalean bermatzen
dute Errekaleorren eta gaztelania errazago
entzuten da espazio informalean.*

de txikietako bilera batzuk gaztelaniaz
izatea, batzuk "e, bilera osoa gaztelaniaz
egin dugu!" esan arte.

Errekaleortarrak hainbat lan-talde-
tan murgilduta daude, izan 'Ongi Eto-
rri' edo izan baratzea, eta euskararen
alde lanean aritzeko denbora atera du-
ten auzokideak ez dira asko, eta bere
gain hartu behar izan dute zama osoa.
Euskararen aldeko ekintzaileak erres-
petatuak dira eta auzokideek euskaraz
egiten dute beraiekin euren hizkuntza
gaitasunak uzten dien neurrian, baina
euskaltzaleak elkarriketan ez daude-
nean hizkuntza hautuaren logika alda-
korra itzultzen da. Gaztelaniaz ondo
moldatzen ez diren euskaldunekin edo
bigarren hizkuntza frantsesa dutenekin
gauza bera gertatzen da. Horiek ingu-
ruan dabiltzanean euskararen erabilera
nabarmen igotzen da, errekkaleortarrek

saiakera egiten dute euskaraz egiteko
haiekin.

Alabaina, euskalduna da Errekaleor:
euskara eskolak antolatu dituzte ez da-
kitenek ikas dezaten, joan den udan
'Asketegia' antolatu dute euskaraz hitz
egiten askatzeko, euskara da hizkuntza
nagusia auzoan eta euskaratik eraikita-
koa da Errekaleorren ahotsa.

Zer gertatzen da, baina, Errekaleorren
euskara gehiago ez hitz egiteko? Haste-
ko, eta hau azpimarratzea garrantzitsua
da, kolokan dago auzoaren etorkizuna
eta hori da lehenasuna aspaldian. Ez
dago euskararen inguruan eztabaida sa-
konik antolatzeko eta auzoko hizkuntza
ideologian eta praktiketan moldaketak
egiteko girorik. Hainbat 'fronte' irekita
dauden heinean, euskararena batzuetan
bazterrean gelditu da, eta adibidez, au-
zokide berri bat sartzean hau ez da beti
euskalduna.

Ama Zuriaren enparantzan ekitaldia euskaraz

Gasteizko urbanizazioaz arduratzen den
Ensanche 21eko bilera egin zuten irai-
laren 14an eta Errekaleor Bizirik mug-
imenduak asanblada irekia antolatu
zuen Gasteizko Ama Zuriaren Enparan-
tzan auzoaren aldeko sostengua indartu
zedin. Bilera horrek Errekaleor auzoak
duen hizkuntza egoeraren irudi ezin
egokiagoa eskaini zuen: ekitaldia ia bere
osotasunean euskaraz, aldi bereko itzul-
pena euskaraz ez dakitenentzako eta
asanbladan zegoen jendea bere horretan
euskaraz eta gaztelaniaz egiten, per-
tsonen eta taldeen ezaugarrien arabera.

Hurrengo asteak funtsezkoak izango
dira Errekaleorren biziraupenerako,
izan ere, Gasteizko Udalak martxan jar-
ri du auzoa eraisteko prozesua, BIM
Survey enpresari emanek prozedura
abiatzeko enkargua. Errekaleor Auzo
Askeari iraungitze data jarri diote egi-
tasmoarekin eroso ez daudenek, noiz
eta okupazioak ekarri duen egitasmo
iraultzaile honen laugarren urteurre-
narekin batera. Elikadura burujabe-
tza, energia garbietarako trantsizioa,
feminismoa, eta beste daude jokoan.
Euskarak ere asko du jokoan, Gasteizko
euskararen arnagune nagusia (edo
nagusienetako bat, bestela ere) indar-
tuz joan baitaiteke Errekaleorrek bi-
zirik jarraitzen duen egun bakoitzeko.
Zer esanik ez igarotzen den urte bakoit-
tzeko. ■